

de Minister van Asiel en Migratie

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EH Den Haag

Contactpersoon

[Redacted]

[Redacted]@minjenv.nl

oplegnota

Gevraagde beslissing/doel

Ik vraag u in te stemmen met de bijgevoegde Kamerbrief inzake het besluit om Afghaanse bewakers niet over te brengen naar Nederland. De brief zal door de minister van Buitenlandse Zaken en Defensie mede namens u worden verstuurd.

Datum
10 september 2024

Onze referentie
5761127

Bijlage(n)
2

Samenvatting

Bij nota van 13 augustus jl. (kenmerk 5707110) bent u geïnformeerd over het feit dat het vorige kabinet heeft aangegeven zich te willen inspannen voor de overbrenging van Afghaanse bewakers die 'voor' Nederland hadden gewerkt. Dit zag op zogeheten ambassadebewakers en bewakers van de Afghan Security Guards (ASG) die voor Defensie hebben gewerkt. Met bijgaande Kamerbrief wordt de Kamer geïnformeerd dat geen gevolg wordt gegeven aan de intentie van het vorige kabinet.

Ministerie van Asiel en Migratie

de Minister van Asiel en Migratie

Directoraat-Generaal
Migratie
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon

[Redacted]
[Redacted]@mijenv.nl

nota

Overbrenging Afghaanse bewakers

Datum
13 augustus 2024
Oorza referentie
5707110

Paraaf

Paraaf

Paraaf

Aanleiding

Nederland heeft via militaire missies, deelname aan de Europese politiemissie (EUPOL) en een ambassade in Kaboel lange tijd aanwezigheid gehad in Afghanistan. Om de werkzaamheden daar goed te kunnen uitvoeren is gebruik gemaakt van lokaal personeel, als tolken, koks, huishoudelijk personeel of bewakers. Met de machtsovername door de Taliban in de zomer van 2021 is vanuit een morele verplichting – en mede naar aanleiding van een aangenomen Kamermotie – een deel van het lokale personeel en personen die voor Nederland hebben gewerkt naar Nederland geëvacueerd. Ook na de evacuatie is nog een groot aantal personen naar Nederland overgebracht. Aan de hand van vastgestelde kaders is bepaald wie daarvoor in aanmerking kwamen. Afghanen die ten behoeve van Nederland bewakingswerkzaamheden¹ hadden uitgevoerd vielen daar in belangrijke mate niet onder.

In het laatste commissiedebat voor het verkiezingsreces, op 26 oktober 2023, is door de Kamer aangedrongen om nog opnieuw te kijken naar de positie van de bewakers. De toenmalige ministers van Defensie en Buitenlandse Zaken hebben dit toegezegd. Via een motie heeft de Kamer gevraagd om daarbij ook de EUPOL-tolken en -bewakers te betrekken. In gezamenlijkheid tussen de ministeries van Defensie, Buitenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid zijn de mogelijkheden onderzocht en verschillende modaliteiten opgesteld. Een definitieve overeenstemming over deze modaliteiten is echter niet bereikt. Via de Staat van de Consulair is door het vorige kabinet vervolgens gecommuniceerd dat Nederland zich zal inspannen een bepaalde groep Afghaanse bewakers in aanmerking te laten komen voor overbrenging maar dat de precieze modaliteiten nog worden uitgewerkt. Deze uitwerking is aan het huidige kabinet gelaten.

¹ Afghanen die voor de deur stonden bij de ambassade en de legerplaatsen ter bewaking van o.a. Nederlandse soldaten, politieagenten en ambassade personeel.

Met het aantreden van het nieuwe kabinet is deze passage in een nieuw licht komen te staan. Op verzoek van de huidige minister van Defensie is gekeken in hoeverre het huidige Kabinet (juridisch) gebonden is aan deze toezegging.

Directoraat-Generaal
Migratie
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Overleg Landsadvocaat

Op 7 augustus jl. vond er overleg plaats tussen de Landsadvocaat en ambtenaren van de ministeries van Buitenlandse Zaken, Defensie, Justitie en Veiligheid en Asiel en Migratie. Uit dat overleg is naar voren gekomen dat het juridisch gezien twee kanten op kan. Enerzijds zou kunnen worden gesteld dat een toezegging aan de Kamer niet juridisch bindend is. Anderzijds zou kunnen worden gesteld dat er in de communicatie naar de Kamer wel verwachtingen zijn gewekt op grond waarvan personen mogen verwachten dat zij voor overbrenging in aanmerking komen. Als wordt besloten om niet over te gaan tot overbrenging van de Afghaanse bewakers dan is de kans zeer groot dat er rechtszaken zullen worden aangespannen omdat betrokken personen van mening zijn dat ze voor overbrenging in aanmerking komen. Op dit moment kan niet worden aangegeven welke lezing een rechter zal aanhouden. Wordt besloten om wel tot overbrenging over te gaan dan kunnen via de nog uit te werken modaliteiten voorwaarden worden gesteld. In de bijlage bij deze nota is opgenomen welke modaliteiten onder het vorige kabinet waren opgesteld.

Datum
13 augustus 2024
Onze referentie
5707110

Vervolgstappen

Afgesproken is dat op basis van het overleg met de Landsadvocaat door Buitenlandse Zaken en Defensie een notitie wordt opgesteld waarin wordt ingegaan op de verschillende mogelijkheden. Deze notities zullen ook met Justitie en Veiligheid (inzake de EUPOL-tolken en -bewakers) en Asiel en Migratie worden gedeeld. Daarnaast zal waarschijnlijk een bewindsliedenoverleg (BWO) worden gepland. Het is nog niet bekend wanneer dit BWO plaatsvindt. Indien wordt besloten de modaliteiten verder uit te werken dan is voor u het vraagstuk ten aanzien van de capaciteit van de opvang, en de inzet van de Immigratie en Naturalisatiedienst, relevant. Daarnaast blijft van belang dat als er tot overbrenging besloten wordt de groepen voldoende afbakening kennen zodat er zo min mogelijk precedentwerking vanuit gaat.

Met opmerkingen []: Ook eventuele repatriëring komt hierbij kijken, is tevens relevant voor beslissing MAenM (gelet op capaciteit KMar)

Gebeurtenissen tot nog toe

Val van Kaboel

Met de val van Kaboel op 15 augustus 2021 heeft de toenmalige Kamer in het debat van 18 augustus 2021 aangedrongen² op het evacueren van bepaalde groepen personen uit Afghanistan. In de verschillende debatten die daarna volgden heeft de Kamer gevraagd om zich ook na afloop van de evacuatie in te blijven zetten voor de overbrenging van Afghanen die zich hebben ingezet voor Nederland. In de brief van 11 oktober 2021³ heeft het toenmalige kabinet een afbakening gegeven van deze groep. Deze groep is inmiddels grotendeels overgebracht waarmee in beginsel is voldaan aan de eerdere toezegging. De Afghaanse bewakers, die zowel voor Defensie, Buitenlandse Zaken en de Europese Politie-missie (EUPOL) hadden gewerkt vielen, een uitzondering daargelaten niet onder de over te brengen groepen. Een deel van de Kamer heeft echter regelmatig haar zorg uitgesproken over de positie van de bewakers in Nederland en aangedrongen op de (morele) plicht van Nederland om hen over te brengen.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 27 925, nr. 788

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 27 925, nr. 860

Commissiedebat 26 oktober 2023

In het commissiedebat "Evacuatieoperatie Kaboel/rapport Commissie-Ruys" van 26 oktober 2023 is onder meer ingegaan op de overbrenging van Afghaanse bewakers. De ministers van Buitenlandse Zaken en de Defensie hebben toen beiden toegezegd de Kamer te informeren over het onderzoek naar de positie van de Afghaanse bewakers. Via een motie van het lid Piri (PvdA)⁴ heeft de Kamer verzocht om hierin ook de positie van de zogeheten EUPOL-tolken en -bewakers mee te nemen. De ministers van Defensie en Buitenlandse Zaken hebben in het commissiedebat toegezegd de Kamer respectievelijk voor het einde van 2023 en voor eind februari 2024 nader te informeren.

Brieven ministers van Defensie en Buitenlandse Zaken

Naar aanleiding van de motie en de toezeggingen is de Kamer eerst op 19 december 2023⁵ geïnformeerd door de minister van Defensie waarin is aangegeven dat op grond van beschikbare informatie uit de missie-archieven van Defensie, de zeer beperkte mogelijkheden om uit te kunnen sluiten dat deze groep gevaar loopt vanwege hun werkzaamheden voor Defensie en de aanhoudende signalen over het mogelijke gevaar richting deze groep is besloten om over te gaan tot het (her-)beoordelen van de aanvragen van (voormalige) Afghan Security Guards (ASG)-bewakers.

Het verzenden van deze brief was echter niet afgestemd met de andere bij dit dossier betrokken bewindspersonen. Na collegiaal overleg is besloten om vanuit de minister van Buitenlandse Zaken op 22 december 2023⁶ een aanvullend bericht te sturen. In die brief is aangegeven dat het het voornemen van het kabinet is tot een eindafweging in onderlinge samenhang ten aanzien van alle drie de in de motie genoemde groepen te komen. Zoals in de motie verzocht is het voornemen van het kabinet om de Kamer over de eindafweging en de uitvoeringsmodaliteiten eind februari te informeren.

Hoewel er regelmatig overleg heeft plaatsgevonden, op ambtelijk niveau en het niveau van de bewindspersonen is het, met uitzondering voor EUPOL-tolken en -bewakers⁷ (verantwoordelijkheid DGPenV), niet gelukt om voor eind februari 2024 overeenstemming te bereiken over de uitvoeringsmodaliteiten. Belangrijkste discussiepunten betroffen de inkadering van de groep, een eventuele precedentwerking en de verantwoordelijkheid voor de opvang. Ten aanzien van dat laatste punt is van de zijde van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid meerdere malen benadrukt dat als door de andere bewindspersonen besloten zou worden tot overbrenging de verantwoordelijkheid voor de opvang – vanuit een

Directoraat-Generaal
Migratie
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
13 augustus 2024
Onze referentie
5707110

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 27 925, nr. 949

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 27 925, nr. 961

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 27 925, nr. 962

⁷ Voor de EUPOL-tolken geldt dat zij reeds onder de werkafspraken uit 2014 vallen. Voor de EUPOL-bewakers geldt dat niet onverkort kan worden vastgesteld in hoeverre er was van een substantiële samenwerkingsrelatie tussen de (individuele) Nederlandse personele bijdrage aan deze Europese missie en de bewakers. Dit maakt dat er onvoldoende aanknopingspunten zijn om het in het leven roepen van een separate overbrengingsmodaliteit voor de bewakers te rechtvaardigen.

'werkgeversverantwoordelijkheid' – bij Defensie en Buitenlandse Zaken zou moeten liggen. Beide departementen keken hiervoor met name naar JenV.

Staat van de Consulaire

Hoewel het niet gelukt is om overeenstemming te bereiken over de overbrengingsmodaliteiten is door het vorige kabinet besloten onderstaande tekst op te nemen in de Staat van de Consulaire om zo invulling te geven aan de motie en de toezeggingen van de toenmalige ministers van Defensie en Buitenlandse Zaken.

"Gezien de bijzondere verbondenheid van Nederland en Afghanistan en in het licht van de observaties van de Commissie Ruys wil het kabinet uitvoering geven aan motie Piri c.s. (d.d. 26 oktober 2023) door een (in omvang en tijd) afgebakende groep Afghaanse bewakers die zich voor Nederland (Buitenlandse Zaken en Defensie) hebben ingezet, voor overbrenging in aanmerking te laten komen. Het gaat daarbij alleen om personen die nu nog in Afghanistan verblijven. Voor de zogeheten EUPOL-bewakers wordt geen modaliteit voorzien. De ministeries van Defensie en Buitenlandse Zaken zijn elk verantwoordelijk voor de onder hen regarderende taken en verantwoordelijkheden m.b.t. overbrenging van deze personen. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is verantwoordelijk voor het verkort asielp proces, screening en de opvang. Er worden geen concessies gedaan aan nationale veiligheid. Naar verwachting zullen deze personen slechts druppelsgewijs naar Nederland overgebracht kunnen worden, mede vanwege het feit dat het heel lastig is Afghanistan te verlaten. Voorkomen dient te worden dat in één keer een beslaglegging op het ODA-budget plaatsvindt. Om belasting van de asielketen te verlichten, blijft het ministerie van Defensie zich inspannen om tijdelijke opvanglocaties op defensie terreinen beschikbaar te stellen ter ondersteuning. In de komende periode zullen de modaliteiten nader moeten worden uitgewerkt."

Zoals eerder aangegeven is hiermee de verdere uitwerking van de modaliteiten aan het huidige kabinet gelaten.

Nadere toelichting

Indien gewenst kan deze nota in een overleg nader worden toegelicht.

Directoraat-Generaal
Migratie
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
13 augustus 2024
Onze referentie
5707110